

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

KURMACANIN BÜYÜSÜ

Sözcük Sayısı: 3871

Kategori: Cat 1

Araştırma Sorusu: Ercan Y. Yılmaz'ın *Sahir* adlı romanında iç gerçeğin kurgulanmasındaki dış gerçeklik etkisinin yansıtılmasında anlatıcı karakterin işlevi nedir?

Mayıs 2022

İÇİNDEKİLER

- 1. Giriş (3-4)**
- 2. Postmodern Edebiyatta Anlatıcının İşlevi ve “Sahir” (5-6)**
- 3. Kurmacanın Büyüsünde Dış Gerçekliği Yansıtan *Yazar* (6-10)**
- 4. Kurmacanın Büyüsünde İç Gerçekliği Yansıtan *Yazar* (10-17)**
- 5. Sonuç (18)**
- 6. Kaynakça (19)**

1. GİRİŞ

Ercan Y. Yılmaz bugünün Türk edebiyatında tarzıyla yeni bir kimliği yakalamış olmakla birlikte özgün de bir sanatçıdır. Yılmaz, özgünlüğünü, postmodern edebiyatın detayları ve ayrıntılarıyla romanını kurgulayan ve romanın içine de yine postmodernizmin getirisi olan kurgulamanın ne olduğunu da kurmacasının içine yerleştirmekle yakalamıştır. Romanını kurgularken bu kurgulama sürecini de romanının başından sonuna kadar romanında doğrudan iletmesiyle özgün bir eser oluşturmuştur. Bu çalışmada “Sahir” romanının seçilmesinin öncelikli sebebi bu olmakla birlikte roman üzerine bir çalışmanın olmaması da etkili olmuştur.

“Sahir” romanının konusu, iç gerçekliğin kurgulanmasındaki dış gerçeklik etkisinin yansıtılmasıdır, yani romanın konusu “Bir yapıt nasıl yazılır?” sorusunun bütünlüklü bir yanıtıdır. Romanda anlatıcı bir sanatçıdır, çeşitli öyküler yazmaktadır ve yazdığı öyküleri nasıl yazdığını, kurguyu nasıl oluşturduğunu ve özellikle karakterleri oluşturmada dış gerçeklikten nasıl yararlandığını yansıtır. Bunu, romanının merkezine bir “baskın” olayını yerleştirerek romanını başlatır ve bu baskını roman boyunca sürdürür. Bu da romanın merak unsurunu oluşturarak, okurun heyecanını şekillendirir.

“Sahir” romanının bu yapısını analiz etmek için, *yapısalcı yaklaşımı* okuma yöntemi olarak kullanmak, uygun görülmüştür. Kuram bağlamında anlatıcı karakterlere postmodern edebiyatta yüklenen işlev değerlendirilerek çalışmanın kapsamı oluşturulmuştur. *Yapısalcılık, en temel anlamda bütünün parçalarından yola çıkarak bütüne ulaşma çabasıdır. Bu kuramda yaratılmış yapıya değil, yaratılmış yapının derinliklerinde gizlenmiş ve bu yapının özünü oluşturan parçalar araştırılır.*¹ Daha açıklayıcı olmak gerekirse, bir yazınsal türü bu kurama göre incelemek için öncelikle o yazınsal türü oluşturan yapıtın dili, biçemi, olay örgüsü ve

¹ Mehmet Şükrü, Nar, “Yapısalcılık Kavramına Antropolojik Bir Yaklaşım” makalesi.

konusu ayrı ayrı incelenip en sonda bu incelemeler birleştirilip bir sonuca varılır. Bu romanda da bu ögelerin hepsi kurgusal ve yaşamsal gerçekliğin yansıtımı ve bu yansıtımda anlatıcı karaktere yüklenen işlev üzerinde toplandığından araştırma konusu bu çerçevede biçimlendirilmiştir.

Araştırma konusunun ayrıntılı olarak değerlendirilmesi için çalışma üç farklı alt başlığa ayrılmıştır. İlk alt başlık “*postmodern edebiyatın anlatıcı karakteri yeniden şekillendirmesi*”ni; ikinci alt başlık “*romanda iç gerçekliğin kurgulanmasındaki dış gerçeklik etkisinin yansıtılması*”ni son alt başlık da “*romandaki iç gerçekliğin kurgulanması*”ni içermektedir. Bu alt başlıklar kapsamında romandaki odak figürün yani ‘yazar’ olan ana karakterin, bir romanın nasıl yazılacağına da yazdığıının romanda yer verilmesiyle edebiyatta yer bulması değerlendirilmiş olacaktır. Bu çerçevede, romanda yazar tarafından oluşturulan iç içe kurgu ile “Sahir” romanı tür olarak roman olsa da iç metinlerde birden fazla öyküye yer verilmesiyle de romanın birçok öykü formunu da taşıdığı görülmektedir. Bu, romana özgün bir soluk getirmekle birlikte, metinler arası anlatım tekniğini de yapının yapılandırılmasında merkeze koymaktadır. Bunda postmodern edebiyatın anlatıcıya yüklediği görevin ve çeşitliliğin etkisi vardır. *Postmodern edebiyatta anlatıcıya yüklenen birçok işlev vardır. Öncelikle bu tip romanlarda anlatıcı modern romanın zıttı bir şekilde aktiftir. Genellikle anlatıcı, roman karakterleri içerisinde ve romanda gerçekleşen olaylar üzerinde büyük bir etkisi vardır. Romanın kurgusunu kendi isteği doğrultusunda şekillendirebilir. Buna ek olarak, olay örgüsünü aniden durdurup başka konular hakkında anlatıma devam edebilir.*² Bu romanda da romanın anlatıcısı, baskın esnasında sorgulanırken öykü anlatıcılarını ve karakterlerini nasıl yapılandığına da anlatarak iç içe geçmiş kompleks bir yapı oluşturarak kurguyu istediği gibi şekillendirmiştir.

² Gamze, Somuncuoğlu Özet, “*Postmodern Romanda Anlatıcı Zaman Mekan Yapısı*” makalesi.

2. POSTMODERN EDEBİYATTA ANLATICININ İŞLEVİ VE “SAHİR”

Postmodern yapıtlar için anlatıcı büyük önem taşımaktadır. Bu büyük önem anlatıcının modern yapıtlardaki haline göre postmodern yapıtlarda yapının bir karakteri olarak okurun karşısına çıkmasından ve yapıtı daha çok etkilemesinden yani yapıtta daha aktif olmasından kaynaklanır. Çoğu postmodern yapıtta anlatıcı, yapının olay örgüsü üzerinde bir hâkimiyete sahiptir ve bu hâkimiyetle olayların kurgulanışını istediği yöne çekebilir, olay akışını durdurabilir ve olayların seyrini değiştirebilir. Bu özelliklerine ek olarak anlatıcı, yapıttaki çelişkileri gün yüzüne çıkarır ve bu çelişkilerden dolayı doğrunun bulunamayacağını düşündüklerinden okura doğruyu anlatmaya çalışmaz.³ Bu özellikler “Sahir” romanının anlatıcı karakterinde de gözlenmektedir. Peki Ercan Y. Yılmaz neden “Sahir” romanını bir postmodern roman olarak kurgulamıştır? Bunda yaşadığı bu yazınsal dönemin etkisi olduğu düşünülse de durum tam olarak bundan ibaret değildir. Burada, romanın içerisinde, öykülerin de bulunması ve bu öykülerin ana olay örgüsünün oluşumunda önemli bir yere sahip olduğu için anlatıcının yapıtta bir karakter olması romanı postmodern roman yapmıştır. Ayrıca bu öykülerin ana olay örgüsüne etki ederek yapının seyrini değiştirdikleri için anlatıcı romanda aktif bir yere sahiptir, yani romanın kurgusunu istediği gibi yönlendirebilmektedir.

Bir yapıt yazmak, bir yazarın gözlem yapması ve gözlemlerini kendine özgü yansıtma biçimi olarak çerçeveselendirilirse, bu yansıtımdaki öncelik sunulacak iletinin belirlenmesidir. Bunu sırasıyla olay örgüsünün kurgulanması ve bu olayları yapacak karakter kurgulanması ile bu karakterlerin gerçekliğinin oluşturulması için uzam ve zaman kurgulanmasının kaçınılmazlığı izler. Bunların temellendirilmesi için de anlatım teknikleri kullanılmaktadır. İşte bu eser yapma eylemi, romanda, böyle yapılandırılarak, okura bir yapıt kurgulama süreci olarak sunulmuştur. Bu temeller, hemen her yazarın geçtiği en temel yollardır. Ercan Y.

³ Gamze, Somuncuoğlu Özet, “Postmodern Romanda Anlatıcı-Zaman-Mekan Yapısı” makalesi.

Yılmaz'ın yazdığı "Sahir" romanında da ana karakter öykü yazarı bu genel kurgulama aşamalarını yapmış ve bunların da nasıl yapıldığını aktararak eserini oluşturmuştur.

Yazarın eserine verdiği ad "Sahir" de bu noktada değerlendirilmelidir. Sahir'in sözlük anlamı "*Büyüleyici, büyücü, sihirbaz / uykusuz, geceleri uyumayan / maskara, soytarı*"⁴dir. Bu anlamdan yola çıkarak, bir yazarın bir yapıtı kurgulaması, baştan aşağı büyülü bir olaydır; okuru büyüler, yazarı uykusuz da bırakır, maskara da eder ama her şekilde hem metnin kendisini hem yazarını hem okurunu büyüler. Yazar bu kurgulamaları yapmasıyla sıfırdan bir yaşam üretmiştir. Bu üretim bir büyücünün büyü yapmasına benzetilebilir. Sadece yazar sihrini yapmak için olay, karakter, uzam ve zaman gibi birçok ögeyi birleştirir ve sonucunda bir başka insanın yapamayacağı yepyeni bir şey ortaya koyar. Bir yazar ile bir büyücünün bu benzerliği romanın adında da böylece ortaya çıkmaktadır: "Sahir". Yani Ercan Y. Yılmaz da yazım aşamasının büyüleyici olduğunu böylelikle daha eserinin adıyla ortaya koymuştur.

3. KURMACANIN BÜYÜSÜNDE DIŞ GERÇEKLİĞİ YANSITAN YAZAR

"Sahir" romanı bir ana olay örgüsü ile bu ana olay örgüsünün kurgusundaki ana karakter tarafından yazılmış iç katmandaki öykülerden oluşmaktadır. İç katmandaki olay örgüleri, dış katmandaki karakterin çevresinde gözlemlediklerinden beslenerek kurguladığı olay örgüleri olduğundan, yer yer romanın en temel olay örgüsüne benzemektedir. Romanının yazarı tarafından romanında yapılandırılmış bu temel ve ikincil olay örgüleri aracılığıyla bir yazınsal eserin doğuşu ve bu esere okurun yaklaşımı anlatılmaktadır. Yazar, bir eserin yazılma, doğma süreci ile bunun okura sunulmasını anlatmak için romanının içine öykü yazarı olan bir *odak anlatıcı karakter* koymuştur. Bu anlatıcı karakter, kahraman bakış açısıyla birinci tekil anlatıcı yoluyla kurgulanmıştır.

⁴ Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Prof. Dr. Mehmet Kanar, "Sahir" maddesi, Derin Y., 2003.

Romanın ana karakteri 'genç' yaşadığı köyde öyküler yazmaktadır. Köylülere göre köydeki olayları anlatmaktadır; onları izlemekte, onların neler yaptıklarını, nasıl yaşadıklarını gözlemlemekte ve bunları aktarmaktadır. Aslında durum böyle değildir. Köyü ve orada yaşananları gözlemleyen bu 'genç', gözlemleri sırasında toplum yaşamında çarpık bulduğu tutum ve davranışları izlemekte, halkın bu davranışlarını kendi süzgecinden geçirerek yorumlamakta ve bunları ele alan çeşitli öyküler kurgulayarak yansıtmaktadır. Bu durum köylülerin hoşuna gitmediği için aralarından bazıları bu genç yazarın evine 'baskın' yapmak yoluyla onu sorguya çekip bu yaptığının hesabını sormaya karar verirler. Olay örgüsü bu 'baskın' ile başlatılır, roman ilerledikçe gerçekler açığa çıkar.

Romanda 'genç yazar'ın yazdığı öyküler de roman kurgusu içindedir. Kurguladığı "Semizotu", "İnci Küpeler", "Bıçak Affı", "Yedi Su", "Kör Kurbağa", "Gecenin Örtüsü" ve "Kızıl Tavuk" adlı öykülerde, 'genç yazar' bir köy uzamı yapılandırır ancak bu köy kurgusunda kendi yaşadığı köyden esinlenir. Köyün " 'kahve', 'nehir', 'mezarlık' " gibi çok özel uzamlarını kullanır: "Söyleşiyi hatırladım. Öykülerinizde nereden ilham alıyorsunuz gibi bir soruydu. Tabii, hayattan, yani yazdıklarımın tümü gerçek kadar gerçek, demiştim." (Yılmaz, 26) Burada 'genç yazar' öykülerini yazarken uzamı yaşadığı köyden esinlenerek kurguladığını ve evine baskın yapıp onu sorgulayanlara karşı kurgusal gerçeklikle yaşamsal gerçekliğin farkını anlatmaya çalışarak yazarın en temel özelliğini vurgulayarak eserine başlamıştır.

'Genç yazar' öykülerinin hemen hepsinde benzer olan bu uzam kurgusuna yerleştirdiği karakterlerini kurgularken de yine köyde gözlemediği kişilerden esinlenmiştir. Onların adını, bazı kendilerine özgü davranışlarını öykü kurgularında kullanmıştır. Köylüler bu esinlenmeleri anlamamakta, gerçek sanmaktadırlar ve bundan çok da rahatsızlık duymaktadırlar. Onun bu davranışlarına anlam verememekte ve bu olayları başka yönlü bilmelerine rağmen bu gencin anlattıklarının farklı olduğunu görmeleri de onları şüpheye düşürmektedir. Bu genç, bir

bakıma dedikodu yapmakta, iftira etmekte veya gizli şeyleri bilmektedir. Bu yüzden gencin bu yaptıklarının hesabını sormak ve gence gözdağı vermek için evine baskın yapmışlardır: *“İşte kapıyı açtım. Aslında aralamışken zorladılar kapıyı. Açılmış oldu. İlk hareketle yere yığıldım... ‘Hiç utanmıyor musun?’ Neden bahsettiklerini bilmiyordum.”* (Yılmaz, 13) Bu baskın, bu yönüyle bir eserin okura sunulması ve okurun esere yaklaşımını yansıtmak için de kullanılmış çok anlamlı bir metafordur.

Sahir romanının bu temel olay örgüsünü, ana karakter olan yazarın yazdığı öyküleri okuyup eve baskın düzenleyen karakterlerin *“Kamil”, “Parlak Serkan”, “Ahmet abi”, “İsmet abi”, “İmam Orhan”, “Damat Cevdet”* ve *“Öğretmen Yaşar”* biçimlendirilmesi takip eder. Bu karakterler bu ‘genç yazar’ın yazdığı öykülerde kullandığı olaylara, karakterlere ve uzama öfkelenmişler; ona hesap sormak için evine baskın yaptıklarında yan karakterler ile ana karakter olan ‘genç yazar’ arasında gergin konuşmalar geçer ve romandaki ilk çatışma da yazar tarafından böylelikle yaratılmış olur: *“İmam, ‘Bizi rezil ettin,’ dedi. Sonra öğretmen ekledi. ‘Bunların hesabını vereceksin!’”* (Yılmaz, 13) Genç yazar ile yan karakterlerden Damat Cevdet arasında gerçekleşen bir diyaloga da bakıldığında çatışma, daha romanın ilk sayfalarında güçlendirilmeye başlanmıştır bile: *“ ‘Ulan! Sen nasıl karımı yazarsın!’ ”* (Yılmaz, 13). ‘Genç yazar’ karakter kurgulamasındaki yöntemini açıklasa da baskın yapan karakterleri bunun gerçek olmadığına, her şeyin sadece bir kurgudan ibaret olduğuna ikna edemez:

“Yazdıkların bizi rencide ediyor. Benim hakkımda bir şey yazdığını duydum. Yeğenime okumuşsun öyküyü. Senin amcanın hikâyesi, demişsin. İsminde bıçak falan geçiyormuş.” (Yılmaz, 53)

Bunun yanında genç yazar’ın bu kurgulamalar ile sunmak istediği ileti de manidar bulunur. ‘Genç yazar’ın yaşadığı köyde, batıl inanışlar, insanların yaşamlarını ve düşünme yollarını kaplamıştır. Öyle ki bu genci, yazdıklarında anlattığı şeylerle, kendilerini büyülemeye

alışan biri olarak da görerek, ondan korkmaktadırlar. ‘Genç yazar’, kurgusunun temeline batıl inanışlara olan eleştirisini yerleştirir ancak bu kimseyi hoşnut etmemiş aksine rahatsız etmiştir. Alıntıda da verildiği gibi ‘genç yazar’ın yazdığı öykülerden biri olan “Bıçak Affı”nda dinî inanışlardan dolayı köyde gerçekleşmiş utanç verici bir olay yansıtılmıştır. Kurgunun yerleştirildiği uzamın da köy ortamı olması nedeniyle bu karakterler yazılanlardan son derece rahatsızdırlar:

“ğretmen, ‘Bil bakalım arabamın arka camında ne yazıyor?’ diye sordu. Cevap vermem için bekledi ‘Dur, ben söyleyeyim. Arabamın arka camında, “Dünya dedik, toprak sandılar. Hülya dedik, yalan sandılar...” yazıyor,’ dedi. Bu sözün öyküdeki arabanın arka camında yazılı olduğunu biliyordum... Bu sefer tokat oldu yüzümde patlayan...” (Yılmaz, 25)

Bu alıntıda, ‘genç yazar’ın yazdığı öykülerin birinde kurgusunda yer verdiği araçlardan birinin betiminde kullanılan szn, temel kurgudaki köy gerçekliklerinden biri olması da gerçekleşen baskın olayının oluşmasının en büyük sebebi olarak verilmektedir. ‘Genç yazar’ uzam-olay kurgulamasında öğretmenin arabasını da bir parça olarak kullanmıştır. Bu da bir yazarın dış gerçekliği kurgusal i gerçekliği yaratmada kullandığını yansıtmak için verilen bir öge larak romanda yer almıştır.

‘Genç yazar’ın yaşadığı uzamdaki insanlar yapı itibariyle batıl inanışlara kaymaktadırlar; bilimden uzaklaşmışlar, cahil kalmışlar ve akılcılıkla alakası olmayan, hurafelere dayanan, trajikomik davranışlar sergilemektedirler. ‘Genç yazar’ bunları yansıtırken, onlar tam tersi olarak kendi eksiklerinin ve yanlışlarının farkında bile değillerdir. ‘Genç yazar’ın eleştirilerini bile, alaycılık olarak değerlendirirler. Bu durum, bir yandan da okurun bir eserle karşılaşmasında çeşitli tepkiler göstermesini yansıtmak için de kurguya yerleştirilmiş önemli bir bakış açısıdır.

4. KURMACANIN BÜYÜSÜNDE İÇ GERÇEKLİĞİ YANSITAN YAZAR

Eser yaratma eylemi, en temelde yapılandırılarak okura bu romanda bir yapıt kurgulama süreci olarak da sunulduğu için “Sahir” romanının bir ana olay örgüsü ile bu ana olay örgüsünün kurgusundaki ana karakter tarafından yazılmış öykülerdeki olay örgülerinden oluşmakta olduğu daha önce belirtilmişti. Bu nedenle kurmacayı oluşturan dış gerçeklik kadar bu gerçekliği yansıtan iç yani kurgusal gerçeklik de önemlidir. “Sahir” romanının temel olay örgüsü içerisinde, ana karakter olan ‘genç yazar’ın yazdığı öyküler de çeşitli olay kurgulamaları çerçevesinde biçimlenmiştir: “ ‘Sen şimdi anlatacağım olayı bilseydin bunu da mutlaka yazardın. İsmet ve Ahmet de hatırlayacaklardır.’ Meraklandım.” (Yılmaz, 47) Bu alıntıda yan karakterler üzerinden, ana karakterin olay kurgulamasında seçtiği olayların günlük yaşamdan geldiği yine gösterilmiştir.

Romanda bundan sonraki süreçte ‘genç yazar’ın kurguladığı öyküler ve bu öykülerin kurgu öğeleri ön plana çıkmaktadır. ‘Genç yazar’ öykülerinden “Semizotu”nda, ana karakterler olarak, ana olay örgüsündeki yan karakterlerden köyün delisi olarak bilinen *Nafiye*’yi ve onun en yakın arkadaşı *Emine*’yi kullanmıştır. Nafiye, batıl inanışlara, hurafelere inanan bir karakterdir ve bu inançlarıyla köyde yaşayan öteki karakterleri de etkilemektedir. Nafiye ‘genç yazar’ın yaşadığı köyde gerçekten böyle midir yoksa ‘genç yazar’ın kurguladığı öykü de mi böyledir bu da açıkça verilmemiştir ancak baskında konuşulanlara bakıldığında ve yazarın iç gerçekliği kurgulamakta dış gerçekliğin etkilerini yansıttığı düşünüldüğünde gerçeklik payının da yok olmadığı açıktır:

*“Nafiye’nin dikkatleri tekrar üzerine çekmek için sihirli kelimeleri söylemesi yeterliydi.
‘Cin! Yani bizden iyiler! Kadın çıplaktı. Cinle onu kaçırmış, üç harfliler, bizden iyiler.’ ”*
(Yılmaz, 16)

Emine karakterinin yaratımı da bu düşünceyi destekler niteliktedir: “ ‘Geçen sene Asya’nın kızı Dürdane’yi üçkulhuvallahbirelham’la ben kurtardım.’ Emine onayladı...” (Yılmaz, 17) “Semizotu” öyküsündeki olay örgüsüne bakıldığında köyde yaşanmış bir olayın ele alınması da baskının yapılmasına yine ortam sağlamaktadır.

Yine bu öyküde ‘genç yazar’ın olay örgüsü kurgulaması için seçtiği genç bir karakterin arkadaşından aldığı arabasıyla bir hayat kadınına “Ölüler Deresi” adındaki uzama, insanların gitmeye korktuğu derenin kenarına götürmesi, baskın yapılmasındaki başka bir etkidir. Baskını yapanlar bu olayın gerçek olup olmadığını da öğrenmenin peşindedirler. Öykü, *Nafiye* ve *Emine* olan iki yaşlı kadının, derede yıkanan hayat kadınına çıplak görmeleri, bu kadının “cinler” tarafından tecavüze uğradığını düşünmeleriyle devam eder ve *Nafiye* ile *Emine*’nin tanık oldukları bu olayı köye gidip köydeki kadınlara anlatmalarıyla son bulur. Tüm bunlar merak uyandırıcı olduğu kadar köy halkı için rencide edici, utanç vericidir. Baskın da bu da etkilidir. Elbette bu iç gerçekliğin oluşturulmasında ‘genç yazar’ın kendi yaşadığı dış gerçekliğin payı da yansıtılmak için bu öykünün kurgusu romanın içine yerleştirilmiştir.

Yine ‘genç yazar’ tarafından yazılan “İnci Küpeler” öyküsünde kurguladığı karakter kurgulamasında yine *Nafiye* ve *Emine* kullanılmıştır. *Nafiye* bu öyküde de “Semizotu” öyküsünde olduğu gibi batıl inançlara ve hurafelere inanan, karşısına çıkan sorunları batıl inanışlar ve hurafelerle çözmeye çalışan bir karakter olarak şekillendirilmiştir. *Nafiye*’nin, sorunları, batıl inanışlar ve hurafelerle çözmeye çalışması verilirken yine ‘genç yazar’ın yaşadığı çevreden izler taşıması, romanda yansıtılmak istenen iç-dış gerçeklik ilişkisini vermektedir:

“Nafiye, Emine’ye bakarak devam etti. ‘İki gün önce Suriye’den amcam Şeyh Hüseyin Emin geldi ya!’ Onay aldıktan sonra kaldığı yerden devam etti. ‘Zaten köye de

uğrayacaktı. Dün onu görmeye gittiğimde bana söyledi. Gidip onu getirelim. Beni kırmaz. Daire kurar, hırsızı hemen bulur...’ ” (Yılmaz, 37)

Öykü, kızı için düğün hazırlığı yapan Şükran'ın, kızı Halime'nin düğünde takacağı küpeleri kaybetmesiyle hırsızı bulmak için Nafiye'den yardım istemesi ve Nafiye'nin şeyh olan amcasını çağırmasıyla şekillenmektedir. Nafiye küpeleri çalan kişiyi bulmak için amcası olan şeyhi çağırmıştır ve onun küpeleri çalan kişiyi bulacağından emindir. O da Nafiye gibi sorunları batıl inanışlar ve hurafelerle çözmeye kalkışır. Şeyh hırsızı bulmaya çalışırken Bünyamin adlı bir çocuğu kullanmaya kalkışır ve Bünyamin'in şeyhin yaptığı hareketleri saçma bulup oradan çıkarken küpelerin çalınmadığını aslında Halime'nin kardeşi Kenan'ın onlarla bilye oynadığını söylemesiyle çözüme kavuşur ki köyde kimsenin ses çıkaramadığı bu durumu 'genç yazar' bu öyküyü yazarak eleştirmektedir.

Yine burada kullanılan uzam diğer öykülerde olduğu gibi ana karakter olan yazarın yaşadığı çevredeki uzamdan esinlenerek kurgulanmıştır tek fark olarak bu defa 'genç yazar' uzam olarak köylülerden Şükran'ı ve Şükran'ın köydeki evini uzam olarak seçmiş ve yapılandırmıştır.

Daha önce de belirtildiği gibi 'genç yazar' öykülerindeki uzam kurgulamasında temel kurgudaki köyün deresi olan Ölüler Deresi'ni sıklıkla kullanmaktadır. Köyde, bu uzam için söylenen sayısız inanış vardır:

“ ‘...Ölüler Deresi'nde her metrekarede en az dört ceset olduğu söyleniyor.’ İsmet Abi'nin lafını Kamil kesti. ‘Babam, orada dedelerimiz Ermenileri kurşuna dizdi, demişti...’ ” (Yılmaz, 30)

Romanın devamında da bu sayısız inanışa bağlı olarak yansıtımlar dikkat çekicidir. Temel olay örgüsünün içinde, baskın esnasında, karakterler Ölüler Deresi hakkında söylenenleri

tartışır ve 'genç yazar'a da baskında bu konuda da hesap sorarlar. Ölüler Deresi'nin 'genç yazar'ın uydurduğu bir yer olmadığını ve karakterlerin yaşadığı çevrede var olduğunu bildiklerinden merak unsuru romanda bu noktada zirveye çıkar ve yeni bir öykünün hesabının sorulması gündeme gelir.

Bu öykü "Kör Kurbağa"da da yine 'genç yazar', Nafiye karakterini öne çıkarmıştır. Öyküde, Nafiye, ana karakter olan yazarın yazdığı "Semizotu" ve "İnci Küpeler"de olduğu gibi yine batıl inanışlara ve hurafelere inanarak sorunları çözmeye çalışmaktadır:

"İşte şeyh amcasının bile iyileştiremediği oğlunun evlenince düzeleceğine inanıyordu. Kurbağa prens diye bir hikâye duymuştu. Yakın köylerden birinde mi yaşanmıştı? Bir büyücü tarafından kurbağaya dönüştürülen prensi ancak güzel bir prenses eski haline getirebilirdi. Her yerde açıkça söylemese de oğluna da böyle bir büyüün yapıldığını düşünüyordu. Oğlunu prenses kadar güzel bir kızla evlendirmesi gerekiyormuş. Komşusunun kızını düşünüyordu. Prens kadar güzeldi..." (Yılmaz, 92)

Nafiye, oğlunun ağaçtan düşüp rahatsızlanmasını bir büyüye bağlamaktadır ve çocuğunun eski haline dönmesi için prenses kadar güzel bir kızla evlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Öykü Nafiye'nin oğlunu eski haline getirebilmek için son çare olarak düşündüğü kurbağa ayinini yapmasıyla ve oğluna kurbağa prens büyüünün yapıldığını düşündüğü için oğlunu prenses kadar güzel bir kızla evlendirmeye çalışmasıyla devam eder ve bütün denemelerinin başarısız olmasıyla sonlanır. Bu öyküde uzam köyün mezarlığıdır. 'Genç yazar'ın yaşadığı köydeki mezarlık, bu öyküde de kullanılmıştır.

'Genç yazar'ın "Gecenin Örtüsü" öyküsünde yine Nafiye ile Emine karakterlerine yer vermesi dikkat çekicidir. Onların hurafelere inanan yapıları nedeniyle yaşadıkları sorunların bir yenisi bu öykünün konusudur:

“Emine, ‘Hayır, ölüm değil,’ dedi. ‘Günü yakma büyü.’ Nafiye büyü kelimesini duyunca irkildi. Bütün bunların başına gelmesinin nedeni büyü değil miydi? Öte yandan büyüünün adından dolayı umutlanmadığı da söylenemezdi. ‘Yani günü mü yakıyorsun?’ Emine umuda su kattı. ‘Evet. Adından da anlaşıldığı gibi günü yakıyorsun. Günü unutturuyor. Kimse hatırlamıyor. Tüm beyinlerden siliniyor. Yaşanmamış kılıyor. Kırılanı geri getiriyor. Hayatta kişinin sadece bir kez yapabileceği büyülerden.”
(Yılmaz, 109)

Öyküde, Nafiye köyün delisi Kermo ile yaşadığı bir olayı unutamamıştır ve bu, aklına her geldiğinde Nafiye kendisinden utanmaktadır. Nafiye’nin bu durumuna üzülen Emine, arkadaşına yardım etmek istemektedir. Böyle bir günün insanların aklından silinmesine yol açan bir büyüye sığınır. Nafiye önce büyüye olmaz gözüyle baksa da batıl inanışlara yönelme alışkanlığıyla o da tek çözümün bu büyü olacağına karar verir. Alıntının devamında iki arkadaş büyüü yapmaya başlarlar fakat büyüü yaparken aşamaların birinde ateş yakmaları gerekmektedir. Ateşi yaktıklarında yanlışlıkla Topal Kemal’in ahırını yakarlar ancak yine de hurafelerin mantıksızlığını kavrayamazlar.

‘Genç yazar’ın “Kızıl Tavuk” öyküsüne, kendi çıkardığı yangında yaralanan Nafiye ile tavukların yumurtlama makinesi olarak kullanıldığını düşünerek bir direniş gerçekleştiren Emine, yerleştirilmiştir.

“Tavukları yumurtlama makinesi olmaktan kurtarmalıyız!’ cümlesi sert slogan içerse de Nafiye bunu bağırarak söyleyemiyordu. Zira her tarafı sarılıydı, yanık ve yaralarından kurtçuklar sallanıyordu. Şükür ki hayati tehlikesi yoktu. Emine ne yapsın? Hayatta tek dostu vardı. Elindeki bezle oluk oluk terleyen Nafiye’nin alnını siliyor, sonra eğilip kulağına fısıldıyordu. ‘Kurtaracağız tavukları, merak etme.’” (Yılmaz, 111)

Nafiye, Emine ile büyü yapmaya çalışırken yaralanmasına rağmen hala Emine ile bazı işlerin peşindedir. Emine kendi kafasında kurduğu ve başlattığı “Tavukları yumurtlama makinesi olmaktan kurtarmalıyız!” direnişine Nafiye’den başka hiçbir arkadaşı olmaması nedeniyle, Nafiye çok hasta olsa bile, onunla devam etmeye çalışır. Emine’nin onun kendi gerçekliğine ve hurafelere ne kadar koşulsuz inandığına kanıttır. ‘Genç yazar’ın defalarca aynı konuyu aynı karakterlerle kurgulaması iç-dış gerçeklik ilişkisindeki güçlü bağı yansıtmak içindir. ‘Genç yazar’ köyde bu olayların çarpık gerçekliğini yansıttığı bu öyküleriyle de fazlasıyla tepki almıştır.

Bu karakterizasyonlar yanında başka kurgulama yapıları da romanda dikkat çekmektedir. Romanda ‘genç yazar’ın “Bıçak Affı” öyküsünde köyden bir çocuk olan küçük Aysel’in Nafiye’nin inandığı hurafelere anlam veremeyen ve bu batıl inançları çocuk tavırlarıyla eleştiren bir karakter olarak kurgulanması da batıl inanışlara farklı bir yaklaşımı göstermektedir:

“Anne, neden koyunları kesiyorlar?” Mesture kapıya gelen çocuklara şekerlerini verdi. Aysel sorusunu yineledi. “Uzun hikaye”, dedi annesi, “sonra anlatırım.” Aysel ısrar etti. Bunun üzerine Mesture meseli anlattı. “Yani İbrahim Peygamber tam oğlunu kurban edecekken Cebrail Aleyhisselam bir koçla inmiş. Al bunu kurban et. Allah seni sınadı, demiş. O günden beri kurban dini bir görevmiş.” Aysel ürkek bir sesle, “İyi ama,” dedi ve devam etti, “ya Cebrail geç kalsaydı, o zaman çocuk eti mi fakirlere dağıtılacaktı?” Mesture biraz sinirlendi. “Cebrail hiç gecikir mi? Onu Allah gönderdi.” Aysel meraklı. “Allah İbrahim’i neden sınıyor?” Kapıdan gelen sesler Mestureyi sorudan kurtarmıştır. Çocuklar şekerlerini alıp gittiler. Aysel söylenmeye devam etti. “Keşke Cebrail bir ağaçla gelseydi, o zaman tüm canlılara bayram olurdu.” (Yılmaz, 57)

Öyküde Mesture'nin kızı Aysel, Kurban Bayramının bir bayram mı yoksa hayvanların canice kesildiği bir katliam mı olduğunu sorgulamaktadır. Dinin sorgulandığı bu öyküde, çocuklar tek tek evlerin kapılarına gidip şeker toplayarak eğlenirken, diğer taraftan da koyunların kesilerek yollarda, avlulardaki kan görüntülerinden korkmalarıyla kafalarında sorular oluşmakta olduğu da verilmektedir. Küçük Aysel'in anlatılanları yine de çok fazla anlamlandıramaması hümanist bir yaklaşımla doğa sevgisiyle "keşke koç yerine ağaç gelseydi" diye içinden geçirdiği öyküde 'genç yazar'ın kurcaladığı bu konular, baskın yapanları rahatsız eder. Romanın sonuna doğru anlaşılır ki 'genç yazar' aslında hurafelere inancı sorgulamasıyla tepki almaktadır.

Romanda 'genç yazar'ın başka bir öyküsü "Yedi Su"da da bu defa küçük Serhan karakteri öne çıkarılmaktadır. Bu karakter köydeki inanışlara, hurafelere inanan küçük çocuk olarak ortaya çıkmaktadır:

"Rüzgâra karşı işemesine bağlanan zarafetinin farkındaydı. Kendisi hatırlamıyor ama öyle deniyordu. Bir kız, erkeğe benzerse ya da bir erkek, kız gibi davranırsa bebekken rüzgâra karşı işemiş, denirdi. Arkasından konuşulan lafları da biliyordu. Umurunda değildi, Kız olarak da doğabilirdi ama erkek olarak doğmuştu. Rüzgâra karşı bir kez daha işese abisi gibi biri de olabilirdi. Tiksindi bu fikirden. Belki de olan tüyleri dökülüp saçları uzar ve güzel bir kız olurdu. (...) Kim gökkuşağı altından geçerse değiştirmiş derlerdi. Aylardan nisandı. Rüzgarın ova köyünden eksilmediği bu ay, gökkuşağı mevsimi olarak biliniyordu. Okulda gökkuşağının nasıl oluştuğunu öğrenmişti. Uygun şartları oluşturursa bunu kendisi de yapabilirdi. İlla Melek Mikail'i beklemesi gerekmiyordu. Son dönemlerdeki hava değişikliklerini Melek Mikail'in tembelliğine, işini savsaklamasına bağlıyordu. (...) Doğa bu ihmale gelmez. Yağmur yağdırmayı unuttuğu yıllar kıtlık yaşanıyordu. İnsanlar ne bulursa yiyordu bu dönemlerde, bolluk zamanlarında ise insanlar birbirlerini yiyorlardı. Bence büyük melekleri denetleyecek

büsbüyük melekler olmalıydı. Büyük melek dışı olsa büsbüyük meleği parmağında oynatırdı. Tam tersi olsa yine sıkıntı olabilirdi. Onun için onların cinsiyetsiz olması uygundu. Aferin Allahım, iyi düşünmüşsün.” (Yılmaz, 72)

Alıntıda, Serhan'ın dış görünüşü ve içsel duyguları arasında yaşadığı çatışma verilmektedir. Serhan; güçlü erkek figür olan ağabeyinin baskınlığını kabul edememekte, bu durumdan “tiksinmek”tedir. Toplumdaki güçlülük, beceriklilik algısını da erkek figür ile eşleştirilerek veren ‘genç yazar’ın küçük Serhan karakterine bağlı olarak yansıttığı temel sorun yine yılgınlıklar karşısında sığınılan batıl inanışlardır. Serhan da batıl inanılar aslında akılcı bir bakış getirmekte ve onların anlamsızlığını görebilmektedir. Burada ‘genç yazar’ yine batıl inanışların anlamsızlığını köylülere gösterme hedefindedir.

‘Genç yazar’ yaşadığı köydeki insanların gerçekliklerini öykülerinin iç gerçekliklerini yansıtırken, onları, insanoğlunun gözünün ve karnının doymak bilmediği ve birbirleriyle mücadele ettiği yönlerden de uyarmaktır. Akılcılıktan uzaklaşıp hurafelere kapılan insanlığın kaçınılmaz sonu yansıtılırken temelde kurgulamanın incelikleri de yansıtılmıştır.

Tüm bu yapılandırılmalar incelenerek değerlendirildiğinde, iç gerçekliğin oluşmasında dış gerçeklik etkisi gözlenmektedir. İç gerçekliğin tüm bu kurgulamalarda kendine özgü bir yapısı olduğu kaçınılmazdır. Aslında ‘genç yazar’ın yarattığı ne Ölüler Deresi ne Şükran’ın evi ne mezarlık, artık aslında köyün uzamları değillerdir. Bir yandan da Nafiye, Emine, Şükran, şeyh, Serhan ve Aysel de artık ‘genç yazar’ın öykülerinin kurmaca karakteridirler. Onlar artık dış gerçeklikle ilişkisi kesilmiş, iç gerçeklikte yeniden yapılandırılan iç gerçekliğin parçaları olmuşlardır. Bu da bu romanın yazılmasındaki temel hedefi göstermektedir. Roman, batıl inanışlara bağlılığı eleştirirken bir romanın kurgulanmasındaki öğelerin de nasıl birleşerek iç gerçekliği oluşturduğunu, bu oluşumda dış gerçekliğin payının da önemini yansıtmaktadır.

5. SONUÇ

Ercan Y. Yılmaz, “Sahir” adlı romanında postmodernist kurgularda yansıtılan sorunsallar kadar bu konuların kurgulanma yapısı ve sürecinin de yansıtılmasını konu edinir. Yazar, romanında, yazar olmakla yaşadığı zorlukları ve gerek yaratma gerekse okunma sürecindeki okur-toplum baskısını da aktarmıştır. Yazar postmodernizmin anlatıcıya sunduğu genişlikler bakımından okuyucusuna aktarmak istediği düşüncelerini “anlatıcı”yı kullanarak o anlatıcıya yazdırdığı öykülerle anlatmıştır. Bu durum okuyucu ve yazar arasında oluşan eleştiri ortamına bir yanıt da oluşturmuştur. Oluşturulan bu ortam romanda yazarın evine olan baskın olarak ortaya çıkmaktadır ki okuyucunun bir eseri okuma süreci de yazar ve esere yapılan bir baskından öte bir şey değildir. Romanda kurgulanan iç içe geçmiş iki temel dünya söz konusudur. Bunlardan ilki ve temel olanı odak figürünün bir öykü yazarı olduğu ilk katmanın verildiği dünya; diğeri bu yazarın kurguladığı farklı öykülerin kurgulandığı katmanın verildiği dünyadır. Roman bu iki dünyanın arasında yazar ile okuru buluşturur. Okur kendi dünyasını böylece yeniden izler. Yazarın yapıt kurgularken, kendi yakın çevresindeki insanları gözlemlemesi, onlardan esinlenmesi ve yapıtlarını bunlarla donatması gözlemlediklerinin yansıtılmasıdır ve bu gözlemler okuma metni olarak yine o yansıtılan okurların önüne çıkmaktadır. Bu büyülü bir döngüdür.

6. KAYNAKÇA

Ercan, Yılmaz. *Sahir*, Sel Yayınları, İstanbul, 2019.

Gamze, Somuncuoğlu Özot, “*Postmodern Romanda Anlatıcı-Zaman-Mekan Yapısı*” makalesi.

<https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/79199>

“*Sahir*” maddesi. Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, Prof. Dr. Mehmet Kanar, Derin Yay., 2003.

Mehmet Şükrü, Nar, “Yapısalcılık Kavramına Antropolojik Bir Yaklaşım” makalesi.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/645314>